

СУЧАСНІ МІСЬКІ ПАРКИ ЯК ОБ'ЄКТИ РЕКРЕАЦІЇ

Малашенкова В.О., к. арх, доцент Пліс А.О., здобувач
(Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Парки – є невід'ємними територіями рекреації та відпочинку, які допомагають людині бути здоровішою та втекти від надмірної урбанізації. Паркові зони допомагають людям боротися з «синдромом дефіциту природи».

В Україні під час повномасштабної російсько-української війни відбулись швидкі економічні та соціальні зміни, війна спричинила масове зменшення та знищення міст, погіршилась екологічна ситуація внаслідок чого зменшились культурні послуги екосистеми. Такі зміни надають можливість містам, що залишилися, покращити якість навколишнього середовища за допомогою міських зелених насаджень і розв'язати проблему задоволення прагнень громади.

Реальність в якій зараз знаходиться країна спонукає думати про місто не як про відсутність природи, а як про інший спосіб її оформлення, де біорізноманіття, парки, сади, річки та озера займають важливе місце. І справа не тільки в адаптації до глобального потепління, а й в економіці, психічному добробуті та тривалості життя.

Для сучасного етапу суспільного розвитку характерне зростання ролі рекреації в процесі відновлення сил людини.

Поняття "рекреація" визначає не тільки процес і заходи щодо відновлення сил людини, але і той простір, в якому це відбувається. Таким чином, рекреація - це процес відновлення фізичних, духовних і нервово-психічних сил людини, який забезпечується системою заходів і здійснюється у вільний від роботи або навчання час на спеціалізованих територіях. Таке визначення підкреслює відновлювальну функцію рекреації.

Основними функціями цієї зони є відпочинок та оздоровлення населення, спрямовані на відновлення фізичного та психологічного стану. Зазвичай, рекреаційна зона складається з пасивних активностей, які не потребують особливого обладнання та спеціалізованих майданчиків. Наприклад, прогулянкових маршрутів та оглядових майданчиків. Активності, для яких необхідне обладнання, розміщуються на спеціалізованих майданчиках.

Через зростання урбанізації, можна помітити підвищення ролі рекреації, що пов'язане з концентрацією виробництва і розвитком виробничих сил. Складні умови проживання в сучасному місті з високою щільністю підприємств, забрудненою атмосферою, шумом,

інтенсивним пересуванням транспортних засобів створюють фактор ризику захворюваності та сповільнюють процес відновлення сил людини.

Через ці складні умови проживання міста потребують повітря. Зелені зони також називають “зелені легені мегаполісів”. Паркові зони у центрі міста дарують можливість відпочинку та дозвілля для дітей.

Завдяки зростанню розвитку урбаністики зелені зони почали досліджувати, це привело до визначення, що їхні функції виходять далеко за межі «місця для прогулянок» або «легень міста».

Сучасна зелена зона має відповідати сучасним особливостям міської структури. Часто парк чи навіть невеличку клумбу важко включити у сталево-бетонний ландшафт. На допомогу приходять дизайнерські ідеї та нетривіальне мислення людей, які щиро прагнуть зробити світ краще.

Впроваджуючи такі принципи дизайну, як: використання місцевих рослин, збереження водних копалин, енергоефективних, біорізноманіття та екосистемні послуги. В практиці сталого ландшафтного дизайну, дизайнери та будівельники можуть створювати ландшафти, які не тільки красиві, але й сприяють здоровішому навколишньому середовищу.

Щодо впливу на навколишнє середовище, треба розрізняти кілька напрямків. По-перше, зелені зони дають змогу містам охолоджуватися, що особливо актуально в умовах зміни клімату — через підвищення температури міста перетворюються на теплові острови, адже бетон, асфальт й інші будівельні матеріали нагріваються і відтак ще більше нагрівають простір навколо, навіть після заходу сонця. Різниця температури поверхні зеленої зони та асфальту може сягати 20°C. Крім того, зелені коридори, можуть бути ніби шосе для потоків більш холодного та свіжого повітря, що ведуть від міста до сільської місцевості

Другий аспект впливу на середовище — очищення повітря. Рослини роблять це під час фотосинтезу, завдяки якому переробляють вуглекислий газ, який виникає при спалюванні викопного палива. Для того, щоб усунути викиди після сотні кілометрів поїздки одного авто необхідно 20 дерев.

Рослини також захищають від шуму, стримуючи звукові хвилі, запобігають деградації міських ґрунтів і можуть уберегти місто від підтоплень через те, що їх корнева система та не забетонований ґрунт добре утримують воду, під час рясних дощів. Також зелені зони є острівцями біорізноманіття.

Треба також пам'ятати той факт, що існують алергічні реакції, наприклад, пилки деяких дерев та квітів, а також всіх пахучих квітів,

тому при виборі озеленення варто також розраховувати відстань між деревами до міст скупчення людей.

Слід відмітити, що менш відомими, та не менш важливими функціями зелених зон є підтримка фізичного і психічного здоров'я людини. Зелена зона може бути простором для занять спортом, бігом, ходьбою, спонукати до активного відпочинку. Контакт з природою здатен знизити рівень тривожності, ймовірність ментальних розладів і підвищити відчуття добробуту. Дослідження показують, що при деяких розладах контакт з природою може бути не менш ефективним, ніж прийманню ліків, рівень «гормону стресу» кортизолу, допомагає боротися з післяпологовою депресією, а також 5 годин, щотижня проведених у саду, можуть запобігти 27% випадків депресії.

Проаналізувавши, те як можна вдосконалити класифікації озеленених територій, використовуваної в Україні, приходимо до того, що природні території та зелені насадження обмеженого користування (шкільні ділянки, спортивні майданчики житлових масивів) є найуразливішими територіями, які першочергово підпадають під забудову в українських містах. Рекомендовано стандартизувати українську класифікацію зелених насаджень у тому числі й за ієрархічними ознаками, що вплине не тільки на міську систему зелених насаджень, але й на ландшафтну організацію простору за межами міст.

Крім того, за типологічними особливостями парки активного відпочинку слід поділяти на наступні: за територіальним розміщенням; за функціональними і демографічними ознаками, за хронологічними межами функціонування.

Література:

1. ДБН Б.2.2-5:2011 БЛАГОУСТРІЙ ТЕРИТОРІЙ / С. Абрамович (науковий керівник) та ін. Київ : ЗАТ «Укр. НДІ прогрес. технологій у комун. госп-ві» (УкркомунНДІПрогрес), 2012. 64 с. (дата звернення: 13.10.2024)

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо благоустрою населених пунктів. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4710-17#n18> (дата звернення: 13.10.2024)

3. Про внесення змін до деяких законів України щодо благоустрою населених пунктів. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4710-17#n18> (дата звернення: 13.10.2024)